

HET HEILIGDOM VAN EEN BENAUWDE ZIEL

Door

Sir John Hayward

STICHTING DE GIHONBRON
MIDDELBURG
2005

TOELICHTING

Het gebed is overgenomen uit zijn boek 'Het heiligdom ener benauwde ziel'. Uit een exemplaar van 1656. Het boek beleefde in Engeland herdruk op herdruk, terwijl ook in ons land verschillende uitgevers een vertaling het licht deden zien.

John Hawayrd werd geboren ca. 1564 en overleed 27 juni 1627 te Londen. Hij produceerde veel historische werken en Godvruchtige lectuur.

In het voorwoord staat van hem: *'Ik heb het altijd daarvoor gehouden, dat wij een zeer nauwe rekenschap zullen moeten geven van al onze tijd, maar het allermeest van onze beste tijd. Om deze oorzaak heb ik van over vele jaren mij beijverd om enige uren te besteden op die dagen, die inzonderheid verordend zijn ten dienste van God, tot de beste oefeningen in de religie, die ik kon. Uit deze oefeningen is dit werk met trappen voortgekomen.'*

Het boek bestaat uit twee delen en handelt over:

- Deel 1: de dood, het oordeel, de pijnen der hel, en de vreugde des hemels
- Deel 2: "het lijden van onze Heere Jezus Christus.

Een en ander gepaard met vele gebeden, meditaties en belijdenissen.

Van zijn hand is verschenen o.a. :

- Christi gebedt aen het Cruyce (1633)
- Davids Tranen, waer inne..verthoont de ware bekeeringe (1641)
- Het Heyligdom der benaude Ziele - 2 delen (1633).

Er is nog een naamgenoot van hem geweest, ook in Engeland. Deze heeft het werk 'de Stercke Helper' nagelaten in 1615.

Een teer en Godvruchtig gebed

O Christus, o eeuwig Licht, o Leven van alle dingen, bij Wie geen ding zo groot is, dat het kan tegenstaan; geen ding te klein, dat het verachtelijk is; Wien geen mens zo goed is, dat hij met U niet van doen zou hebben; geen mens te kwaad, dat hij niet zou

mogen hopen. Ik bid U door de edelste titel die ik mijzelf in mijn grootste aanvechting geven kan: dat ik Uw schepsel ben – en door Uw enige Naam die troostrijk is voor de zondaren: dat Gij genadig zijt. Hoor mijn eenvoudige stem, help mijn bedroefde ziel; en in de tijd van nood en benauwdheid: zijt mij genadig.

Zie, o Heere, hoe mijn consciëntie ligt en zucht onder de veelheid van mijn zonden; zie hoe ik terneer zijg onder het gewicht van mijn eigen zwakheid. En ingeval Gij – Wiens natuur het is niet alleen te sparen, maar ook te helpen – het pak niet wilt afnemen, of Uw hemelse hand eronder wilt leggen, dan moet mijn ziel noodzakelijkerwijs ter hel neerzinken.

Maar Gij, o Heere, hebt noch vermaak noch welgevallen aan de dood van zondaren; Gij zijt gestorven, om ons van de dood der zonde op te wekken. O goede Jezus, Gij hebt ons verlost als wij Uw vijanden waren. En zullen wij verdelgd worden, nu wij Uw smekelingen zijn? Gij riep ons ter genade, als wij ze niet eisten; en wilt Gij ons die weigeren, nu wij die komen verzoeken? Door Uw dood hebt Gij ons tot het leven gebracht; en zullen wij sterven, nu Gij leeft? O Gij, Die de zieke met één woord helpt: zie, ik kom in Uw tegenwoordigheid als een kind dat gewoon is met zijn tranen zijn nood te klagen, maar niet met woorden kan uitdrukken, wat hem nodig is. Mijn zinnen zijn verward, beide door mijn gebrek en door mijn moeilijkheden. En derhalve, zo bid ik U, om al de ellenden, die Gij Uzelf vrijwillig voor mij, verdoemelijk zondaar, hebt onderworpen, dat Gij mijn bedroefde ziel genadig wilt zijn; dat Gij Uw aangezicht en gunst naar mij wilt wenden en krachtens Uw goedheid wilt vervullen, hetgeen Uw wijsheid beter ziet dat mij nodig is, dan mijn zwakheid dat gevoelen kan.

O, mijn Zaligmaker, handel niet met mij naar mijn verdiensten, maar naar mijn nood. Laat het genoeg zijn, dat ik mijn eigen zwakheid en gebrek gevoel – anderszins mocht ik mij te veel verhoovaardigd hebben – en laat mij Uw macht en overvloed blijken, opdat ik daardoor op U mag vertrouwen.

O Christus, de Leidsman van hen die zoeken, het Licht van hen die U zien en het Leven van hen die U liefhebben. O zoete Zaligmaker, wat zal ik zeggen? Waarheen zal ik gaan? Waar zal ik U zoeken? Waarom zie ik U niet? O mijn God, indien Gij van mij weg zijt, waar zal ik U zoeken? Indien Gij overal tegenwoordig zijt, waarom zie ik U niet? O oneindige Goedheid, Die alle menselijke onderzoeking en gezicht te boven gaat, Gij vervult en Gij omvangt alle dingen; Gij zijt in alle plaatsen tegenwoordig, zonder zitplaats of beweging. Ik bid U, schenk mij de genade om Uw liefde- en begeerteswil, dat ik het blinde pak der vleselijke lusten mag afwerpen. Onderwerp mijn verstand; vernieuw mijn wil en reinig mijn natuur; geleid mijn begeerte, dat ik U mag zoeken; verlicht mijn verstand, dat ik U mag zien. Want ik kan noch U zoeken, tenzij Gij mij leidt, noch U zien, tenzij Gij Uzelf openbaart.

Genadige God, ik heb niets goeds in mijzelf dan alleen uit te vinden dat ik niets geen goed heb, zoals een student, die tot die trap van wetenschap is gekomen, dat hij zichzelf kent totaal onwetend te zijn. Maar gedoog, zo bid ik U, dat enige schone stralen van Uw majesteit in mijn ziel schijnen; verdrijf de wolken, waarmee mijn consciëntie is overtrokken; neemt de mistige duisternis weg, die mijn verstand bedekt. O Gij, Die zei: “daar zij licht” (Genesis 1) en het licht was daar. Spreek het

woord, en mijn ziel zal verlicht zijn, opdat ik U klaar zie en oprecht kenne en U vurig beide begeer en bemin.

O, onovertreffelijk Licht, bevrijd mij van de schaduw beide van onwetendheid en van dwaling, en dienvolgens van de duisternis van de dood. Verzwelg mij in de diepte van Uw glans; verblind mijn ogen, dat ze niet machtig zijn iets anders te zien dan U. Bezit al mijn lichamelijke zinnen, zodat mijn zondige genegenheden – of veeleer gebreken – geen plaats hebben; maar dat ik alzó U mag gevoelen, dat ik geen gevoel van mijzelf heb.

O Heere des levens, hoewel ik een zondaar ben, nochtans ben ik Uw schepsel, want Gij hebt mij geschapen, ja ook herschapen; beide omdat Gij mij verlost hebt en ook meermalen vernieuwd. Help mij daarom, die Gij uit Uw goedheid hebt geschapen. Laat mij niet vergaan in mijn ellende, die Gij door Uw genade hebt verlost. Regeer mij voortaan, die Gij tot nog toe hebt bewaard. Veracht, o Heere, Uw eigen handwerk niet. Want waarom hebt Gij mij geschapen? Omdat Gij mij zoudt verdoemen? 't Ware mij beter geweest nooit geboren te zijn, dan in mijn eigen verdorvenheid te schande te worden. Luister, o Heere, naar het schreien van Uw arme wees; verstoot mij niet in Uw ongenade en in mijn droefheid; verzaak mij niet, om Uwentwil, dat bid ik U.

En hoewel ik Uw schepsel in zulker voege besmet en mismaaft heb, dat Gij terecht zoudt mogen weigeren kennis van mij te dragen, nochtans bid ik U om Uw barmhartigheid – waarin Gij wonderbaarlijker zijt dan in al Uw werken – dat Gij Uw beeld in mij beide wilt reinigen en vernieuwen. Was de vlekken die in mijn ziel steken uit met Uw bloed, en alsdan zult Gij zien, dat het Uw schepsel is.

O, Heere mijn God, voor Wiens tegenwoordigheid alle machten beven, Wiens wenk alle schepselen onderdanig zijn: Zie in gunst op mij neder van Uw glorieijke troon; Laat Uw majesteit door Uw genade op mij schijnen. En zijt niet toornig op ons – die als wormen zo zwak zijn – hoewel wij zondigen; want Gij weet wat wij zijn en waarvan wij gemaakt zijn. Is niet de mens verrotting? Zijn niet zijn begeerten ijdelheden? Is zijn leven niet ellendigheid en de schaduw van de dood zelf? Wilt Gij Uw macht tonen jegens een worm, jegens een blad, jegens een zucht, jegens een niet? O Gij, Die het leven in stand houdt, wat verwacht Gij van mij? Of wat neemt Gij acht op mij? Wat vermaak verwacht Gij van deze verachte drek anders dan een vuile stank? Wat vrucht van deze onvruchtbare aarde als doornen en distelen? Want zij kan van nature niet anders voortbrengen, tenzij het U gelieft anders te gebieden. Heere, er zijn maar twee pleitgronden voor Uw troon: één van onschuldigheid en de andere van genade. Ik wil mij niet behelpen met de ene; och, help Gij mij aan de bank van de andere!

Zijt barmhartig tegen mij, o genadige God. Zijt barmhartig tegen mij, allerellendigst schepsel en handel niet naar mijn verdiensten, maar naar de grootheid van Uw barmhartigheid, die oneindig groter is dan de zonden van de gehele wereld.

O, almachtige God, voor Wiens gezicht geen plaats van verberging is, en tegen Wiens macht geen tegenstand of vlucht helpt: Zie niet op mij met ogen van rechtvaardigheid en trek tegen mij het zwaard der wraak niet uit, maar reik het mededogen uit, dat Gij zo genadig en dierbaar voor mij hebt verkregen.

Ik beken waarlijk, dat ik onder alle en boven alle zondaren nog de ellendigste ben; ik belijd ook, dat het mij niet mogelijk is voor mijn zonden te voldoen. Maar, o Zone Gods, ziet in Uzelf, wat U zou mogen bewegen met mij medelijden te hebben en de schuld kwijt te schelden, die ik geenszins kan afdoen. Zo dikwijls als Gij de wonden van Uw vermorzeld lichaam aanschouwt – waarmee Gij geheel was bedekt, ja van de kruin van Uw hoofd tot aan de zool van Uw voet – zijt zo dikwijls bewogen met medelijden jegens mij. Zo menigmaal als Gij de gezegende stromen van Uw bloed ziet – waarvan de prijs naar waarde niet genoeg kan worden gewaardeerd – zo menigmaal verberg mijn zonden en berg mij. Geleid mij door deze Rode Zee in het land der beloften en laat mij niet zijn als een ontijdig geborene, om wiens wil de moeder een pijnlijke arbeid uitstaat en nochtans de vrucht van zijn leven niet geniet. Vergeef mijn onwetendheid; scheld kwijt mijn ongerechtigheid; help mij uit mijn gebreken. Laat mijn zonden niet langer een wolk zijn tussen mijn gebed en Uw ontferming; tussen Uw goedheid en mijn benauwdheid. O, allergenadigste God, Gij Die jegens alle mensen goed zijt, laat niet toe, dat ik van Uw genade verstoten worde; en sla niet ga wat ik heb gedaan, maar wat Gij geleden hebt. Want hoewel ik dat begaan heb – deswege ik zou mogen worden verdoemd – zo zijt Gij nochtans niet voorbij gegaan noch vergeten de weg, waardoor Gij gewoon zijt te behouden. O, ellendig mens als ik ben. Hoe koud roep ik? Hoe flauw bid ik? Wee mij, ellendige, wat een ijzig, wat een ijzeren hart heb ik, dat het zich niet uitstort in tranen? Hoe slaperig is mijn onreine ziel, dat mijn levende geesten niet beroerd zijn? Dat mijn vlees niet beeft? Dat mijn ledematen niet schudden totdat mijn knieën tezamen stieten? De engelen beven als zij U dienen, zoals dienaars voor hun prins; maar ik, ongevoelig zondaar, die voor U komt als een misdadig gevangene voor een streng rechter, ik ben in 't geheel niet bewogen, noch voor Uw majesteit, noch voor Uw macht.

Maar wat klaag ik mij aan wegens een dood lichaam? Helaas, ik ben niets dan ijdelheid; een verdorven wortel, zonder enig leven der deugd; een onvruchtbare grond; geen andere vrucht voortbrengende als zonde, schaamte en verdoemenis. 't Is mij ten enenmale onmogelijk, dat ik U iets zou geven anders als van Uw eigen goederen, of dat ik iets voor mijzelf zou doen anders dan door Uw vrijwillige gaven. Derhalve, o zoete Zaligmaker, ik bid U om Uw tere liefde en om al Uw barmhartigheid, dat Gij mij die genade schenkt, dat ik met Uw goederen en door Uw gaven U mag dienen en droevig mag zijn over mijn zonden. Geef mij insgelijks een vloed van tranen tot een teken van Uw gunst; dat ik die zoetjes voor Uw tegenwoordigheid mag uitstorten, met grote eerbiedigheid en vrees, in het bewenen van mijn zwakheden en gebreken en ernstig Uw genadige hulp en bijstand mag begeren. O, indien het zo zoet is met U te wenen, hoe zoet is het dan met U te verblijden?

Vermurw mijn stenen hart; verlicht mijn verduisterde geest; onderwerp mijn vlees aan mijn ziel, mijn ziel aan het verstand, mijn verstand aan het geloof. Laat mij alleen dáárin verblijd zijn, dat ik U mag genieten, waarin de lust nooit zonder verzadiging is en verzadiging nooit enige onlust baart.

Kom Gij in mij; dat ik mag blijven in U. Schud af deze schakels; bevrijd mij van dit ondraaglijke gewicht der vleeselijke begeerten. Dat ik toch niet zoek noch zucht naar iets anders dan naar de hemelse dingen. Bedwing die genegenheden, waarnaar mijn natuur het meest overhelt; dat hun geweld mij niet dwinge om van het pad van Uw Woord af te dwalen of af te wijken. En laat mij niet meer staan op mijn eigen zwakheid, waarvan mijn veelvuldig struikelen mij ware oefening heeft gegeven; maar stort zo Uw krachten in mijn zwakke ziel, dat ik met zekerheid mag voornemen, met haast mag beginnen en standvastig mag volharden Uw heilige wil te volbrengen en te dragen.

Overstort mijn hart met de zoete stromen van Uw gunst, opdat mijn genegenheden daardoor geschikt mochten worden gemaakt, om U te eren als een Schepper, te beminnen als een Verlosser, te verwachten als een Zaligmaker en te vrezen als een Rechter. Laat mij altijd voor U vernederd zijn en nimmermeer hoogmoedig, dan alleen in het bedenken van de dingen die boven zijn.

Bereid de twee tafelen van mijn ziel, mijn verstand en mijn wil, deze van genegenheden, de andere van gedachten. Schrijf in Uw Naam, met Uw Goddelijke vinger, dat het hemelse bedenken nimmer verduistere of uitga, opdat ik mijn hongerige hoop gestadig mag voeden met steevaste gedachtenis aan U en achting op U. Want aan U gestadig te denken en op U eerbiedig te letten, is onze sterfelijke manier, waardoor wij beide U vasthouden en U aanschouwen.

Laat Uw dierbaar bloed in mijn ziel vloeien, zodat alle dingen daarmede verguld schijnen te zijn, waar ik mijn ogen ook wend. Laat het mij een vreugde zijn met U te lijden. Laat het mij een droefheid zijn iets te doen tegen of zonder U.

Laat de jaloerse kracht van Uw liefde mijn ziel verslinden, opdat ze – daarmee geheel ingenomen zijnde – niet mag gevoelen noch begeren noch eens denken aan enige aardse dingen, maar altijd en alleen mag zijn niet alleen verbonden, maar ook verenigd met U. want zoals Uw goedheid jegens ons bovenmate en oneindig is, zo zijn ook wij verschuldigd U lief te hebben zonder maat of eind.

Heere, mijn hele begeren is voor U openbaar en mijn gedachten zijn niet verborgen voor Uw gezicht. Wend Uw aanschijn van mijn klacht niet af. Verhoor mij, o mijn God, en vergun mij mijn bede. Dat Gij mij moogt verhoren.

Reik mij Uw helpende hand; trek mijn ziel uit het slijk der zonde, waarin zij steekt. Dat ik niet verga in de tegenwoordigheid Uwer ontferming. Bevrijd mij van de strikken, die de vijand heeft gelegd, om de zielen van zondaren te verstrikken, die óf moedwillig óf zorgeloos zijn. Weer van mij de gelegenheid van het kwaad af. Leid mij op de rechte weg tot U. En zo lang als ik in dit verachte jammerdal zal moeten blijven, stel mij in de staat des levens, waarin ik U het beste mag behagen en anderen mag welgevallen.

Schenk mij die genade, o goedertieren God, dat ik die tijd alleen acht voor de tijd mijns levens, welke ik aanlag om U te dienen. Laat mij mijn ogen voor alle andere dingen sluiten en die als draf onder mijn voeten vertrappen. En hoewel ik tot nog toe geen zorgen heb gehad om wel te leven, nochtans laat mij van nu voortaan geheel en heilig mijn zorg aanwenden om wel te sterven; dat levende in Uw vrees, ik mag

sterven in Uw gunst, rusten in Uw vrede, verrijzen in Uw kracht en blijven in Uw vreugde. Amen.